

PARTICIPATIECOALITIE NOORD-HOLLAND

Stimuleren gebruik subsidie 'Natuur en biodiversiteit bij energieprojecten' voor bestaande zon- en windprojecten

23 maart 2026

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	2
Scope.....	2
Methodiek	2
Rapportage aan parken.....	3
2. Aanbevelingen en bevindingen	4
Gemeenschappelijke kansen	4
Geen energiepark is hetzelfde	4
Schouwdeelnemers	4
Specifieke kansen per park	5
Randvoorwaarden van een energiepark	5
Kostenoverzicht.....	6
Vergunningen	6
Subsidieaanvraag.....	6
3. Conclusie en vervolgstappen.....	7
Conclusie	7
Volgstappen	7
Geleerde lessen	7
4. Bijlages.....	9
Bijlage 1 Zonnepark Wijdemeren – De Boomgaard	10
Bijlage 2 Zonne- en windpark Burgervlotbrug	14
Bijlage 3 Zonnepark Bergen Energie	17
Bijlage 4 Windpark Prinses Ariane.....	22
Bijlage 5 Zonnepark PWN Andijk.....	25
Bijlage 6 Checklist subsidieaanvraag.....	30

1. Inleiding

Voor de RES-regio's Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid is vanuit het nationale kwaliteitsbudget de subsidieregeling '[natuur en biodiversiteit bij energieprojecten](#)' ingericht. Initiatiefnemers en eigenaren van zon- en windparken kunnen een subsidie aanvragen voor het uitvoeren van maatregelen om de biodiversiteit rondom een zon- of windpark te versterken.

Als het gaat om bestaande zon- en windparken is er een extra inspanning nodig om de eigenaren of exploitanten in beweging te krijgen om subsidie aan te vragen voor het uitvoeren van natuur inclusieve maatregelen. Bestaande energieparken kunnen met simpele maatregelen een bijdrage leveren aan het versterken van lokale biodiversiteit en het verbeteren van ecologische verbindingen in het landschap. Dit project is een initiatief om bestaande parken te onderzoeken op kansen voor biodiversiteitsversterking. Door middel van een schouw zijn per park kansrijke maatregelen geïdentificeerd die bijdragen aan het vergroten van de ecologische waarde en het verbeteren van de landschappelijke inpassing.

Scope

In dit project zijn vijf parken onderzocht: Zonnepark Wijdemeren - De Boomgaard, Wind- en Zonnepark Burgervlotbrug, Zonnepark Bergen Energie, Windpark Prinses Ariane Vattenfall, en Zonnepark Andijk van PWN. Elk park heeft unieke kenmerken en mogelijkheden voor natuurinclusieve maatregelen.

Om als park geselecteerd te worden voor dit project moest het park bereid zijn om de subsidie daadwerkelijk aan te vragen en de maatregelen uit te voeren na afronding van het project. Om een diverse selectie van parken te kiezen uit een longlist van Noord-Hollandse energieparken is gekeken naar criteria zoals:

- Type park (b.v. zonnepark op land, zonnepark op water, windmolenpark of een combinatie)
- Bedrijfstype (b.v. ontwikkelaar, energie coöperatie of parkeigenaar)
- Gebied (b.v. in de buurt van landbouwgebied of natuurgebied)

Methodiek

De maatregelen zijn gebaseerd op schouwen die in oktober 2025 hebben plaatsgevonden. Tijdens elk van deze schouwen zijn de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) en de eigenaar/exploitant van het park gezamenlijk op pad gegaan om kansen voor biodiversiteitsversterking te inventariseren. Bij sommige schouwen is dit gezelschap aangevuld met een ecooloog, energieboswachters, gemeenteambtenaren, natuurwerkgroep-vrijwilligers, parkbeheerders en/of buurtbewoners.

Voor elk park is een natuurwaarderapport opgesteld, voorafgaand aan de schouw. Dit rapport bevat een gebiedsanalyse en een globale soorteninventarisatie. Het natuurwaarderapport geeft inzicht in de ligging van het park ten opzichte van belangrijke natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden, Bijzonder Provinciaal Landschap, Natuurnetwerk Nederland (NNN) en

weidevogelgebieden. Daarnaast is er aandacht besteed aan de aanwezigheid van beschermde diersoorten en plantensoorten in en rondom het park.

De natuurwaarderapporten laten zien dat elk gebied unieke kenmerken heeft. Hierdoor zijn specifieke maatregelen per park nodig om de biodiversiteit effectief te verbeteren.

Rapportage aan parken

Aan elk deelnemend zonne- of windpark is een adviesrapport opgeleverd. Dit rapport bevat vier onderdelen:

- **Een kaartvisualisatie** waarop de voorgestelde maatregelen zijn ingetekend, zodat direct zichtbaar is waar en hoe de maatregelen kunnen worden geïmplementeerd.
- **Een gedetailleerde lijst biodiversiteitsmaatregelen per park**, toegespitst op de specifieke locatie en mogelijkheden van het park.
- **Een toelichting op de keuzes**, gebaseerd op ecologische meerwaarde en haalbaarheid. Hierbij is rekening gehouden met onderhoudsaspecten, wet- en regelgeving, en de wensen van de parken zelf.
- **Een indicatief kostenoverzicht per maatregel**, specifiek voor het betreffende park. Dit overzicht geeft inzicht in de verwachte investeringen en helpt bij het plannen van de uitvoering en subsidieaanvraag.

Deze rapportage vormt de basis voor de verdere stappen, met name voor de subsidieaanvraag en uitvoering van de maatregelen. De kaartvisualisatie, overzicht van de geadviseerde maatregelen en het indicatieve kostenoverzicht per maatregel is per park opgenomen in de bijlage van dit eindrapport.

2. Aanbevelingen en bevindingen

Tijdens het verkennen van de biodiversiteitsmaatregelen zijn een aantal bevindingen naar boven gekomen:

Gemeenschappelijke kansen

Uit de schouwen zijn verschillende maatregelen naar voren gekomen. Deze maatregelen zijn breed toepasbaar en worden dus ook aanbevolen bij meer dan één park.

1. Nestkasten voor vogels en vleermuizen plaatsen.
2. Inzaaien van inheemse, schaduwrijke planten onder zonnepanelen.
3. Planten van een biodiverse haag of struweel
4. Takkenrillen plaatsen
5. Natuurvriendelijke oevers voor biodiversiteit op land en water.
6. Natuurvriendelijk Beheerplan opstellen
7. Passage voor dieren bij hekwerk of over de sloot

Geen energiepark is hetzelfde

Geen energiepark is hetzelfde en dat betekent dat veel maatregelen niet 1 op 1 gekopieerd kunnen worden. Factoren die invloed hebben op passende maatregelen zijn:

- a. **De locatie.** Afhankelijk van het gebied waar het energiepark zich in bevindt zijn sommige maatregelen voordelig of nadelig, zoals in de buurt van een Natura 2000, Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) of Natuurnetwerk Nederland (NNN) gebieden.
- b. **Beschermde dier- en plantsoorten.** Om bedreigde soorten te helpen, kunnen specifieke maatregelen genomen worden bij een energiepark, maar dit betekent niet dat deze soorten ook bij andere energieparken voorkomen. In het gebied van Novar de Boomgaard komt bijvoorbeeld de ringslang voor. Maatregelen om het leefgebied van de ringslang te ontwikkelen zijn hier gewenst, maar bij een ander park is dat niet relevant.
- c. **Afspraken met grondeigenaren.** Bij sommige parken zijn duidelijke afspraken gemaakt met de grondeigenaar over hoe de grond na het einde van de pacht opgeleverd moet worden, maar bij andere energieparken is de grond in bezit van het de eigenaar van het zon/wind-park.
- d. **Onderhouds- en monitoringsmogelijkheden en budget.** Wanneer maatregelen genomen worden zullen ze ook onderhouden en idealiter gemonitord moeten worden. Sommige parken hebben een betrokken netwerk van vrijwilligers die hiermee kunnen helpen en andere hebben een budget om kosten te dragen. Bij elk park moet goed nagedacht worden over hoe het onderhoud en de monitoring ingericht worden.

Schouwdeelnemers

Het is verstandig om zoveel mogelijk schouwdeelnemers uit te nodigen. Dit zorgt voor:

- **Brede kennis** over het gebied en de soorten, bijvoorbeeld omwonende kennis het gebied en de geschiedenis.
- **Versterkt samenwerkingsverbanden** bijvoorbeeld tussen de parkeigenaar en de gemeente/provincie

- **Toekomstige projecten** worden besproken, zoals natuurwerkgroepen die graag meewerken aan monitoring en onderhoud van maatregelen.

Specifieke kansen per park

Elke energiepark heeft andere ruimtes beschikbaar voor ontwikkeling van natuur. Bij sommige parken is veel inrichting voor biodiversiteit mogelijk binnen de hekken van het park, maar bij andere parken zijn er onderhoudstechnische eisen waardoor er alleen kansen zijn langs de randen van het park. Enkele energieparks hebben een ongebruikt stuk land naast of op het park liggen, wat hele kansrijke gebieden zijn voor natuurontwikkeling. Hier zijn per park de meest kansrijke gebieden omschreven dat verder is uitgewerkt in de bijlage:

Zonnepark Wijdmeren – De Boomgaard (Bijlage 1)

Een bufferzone naast het zonnepark biedt kansen voor natuurontwikkelingen met maatregelen als zandbanken, bosschages en een oeverwaluwand. Langs de rand van het zonnepark is ruimte voor ringslang broeihopen en fauna passages.

Wind- en Zonnepark Burgervlotbrug (Bijlage 2)

Groene vegetatiestroken en zandbanken op het zonnepark bieden kansen voor het verbeteren van de biodiversiteit.

Zonnepark Bergen Energie (Bijlage 3)

Een natuurvriendelijke oever en ijsvogelwand kunnen worden aangelegd langs de randen van het park. Door het plaatsen van een mestbak, en het opruimen van de mest van de rondlopende pony's, zou het stikstofgehalte in de bodem verminderd kunnen worden.

Windpark Prinses Ariane Vattenfall (Bijlage 4)

Op het deel van het terrein dat het verst van de windmolens is gelegen, liggen duidelijke kansen voor de ontwikkeling van een natuurvriendelijke oever, een voedselbos en een poel. Een grote strook groen in een ander deel van het windmolenpark kan volledig ingezaaid worden met een inheemse kruiden en bloemensoorten.

Zonnepark Andijk PWN (Bijlage 5)

Natuurvriendelijke oevers en een poel kunnen in een deel van het terrein worden ingericht dat naast het zonnepark ligt. Langs de randen van het zonnepark op wat is ruimte om de water biodiversiteit te versterken door vissenhotels aan te leggen.

Randvoorwaarden van een energiepark

Bij het toepassen van maatregelen moeten altijd verschillende randvoorwaarden in acht worden genomen, zoals:

- **Wet- en regelgeving** b.v. in het bestemmingsplan of rondom Natura 2000, Bijzonder Provinciaal Landschap of Natuurnetwerk Nederland gebieden.
- **Onderhoudsbeperkingen** b.v. machinaal onderhoud of toegankelijkheid van installaties.

- **Onderhoudspartijen** b.v. sloten kunnen worden bij sommige parken beheert door waterschap en randen door gemeente, terwijl bij andere parken de parkeigenaar zelf verantwoordelijk is.
- **Technische beperkingen** b.v. waar kabels onder de grond liggen.
- **Energieparktypen** b.v. een rondom windmolens is niet altijd biodiversiteit gewenst. Daarnaast zijn er specifieke randvoorwaardes die per park kunnen verschillen.
- **Verzekeringseisen** b.v. bij sommige parken is geen begroeiing tegen hekken gewenst.

Kostenoverzicht

De totale kosten voor de maatregelen variëren per park. Een gedetailleerd kostenoverzicht is opgenomen in de bijlagen. Voor alle parken is nu is een kostenindicatie gemaakt van de maatregelen die in aanmerking komen voor de subsidie. En welke maatregelen binnen het plafond van de subsidieregeling aan te vragen zijn.

Vergunningen

Bij het plaatsen van een aantal maatregelen moet een vergunning worden aangevraagd. Het is verstandig om op tijd te verkennen wanneer dit nodig is. Per energiepark is gekeken naar welke maatregelen wel en geen vergunningsplicht hebben.

Subsidieaanvraag

Alle parken geselecteerd voor dit project, maar ook andere bestaande zon- en windparken kunnen gebruikmaken van de provinciale subsidie '[Natuur en biodiversiteit bij energieprojecten Noord-Holland](#)'. MNH heeft een checklist gemaakt voor de subsidieaanvraag (zie bijlage 6) voor parkeigenaren om langs te gaan bij de subsidieaanvraag. Daarnaast kan MNH ook de ondersteuning bieden om de subsidie samen met de parkeigenaar aan te vragen.

3. Conclusie en vervolgstappen

Conclusie

De voorgestelde maatregelen bieden een concrete en haalbare manier om de biodiversiteit in de vijf onderzochte zonne- en windparken in Noord-Holland te versterken. Door het toepassen van maatregelen kan niet alleen de ecologische waarde van de parken worden vergroot, maar ook de landschappelijke inpassing en maatschappelijke betrokkenheid worden verbeterd. Geen zon- of windpark is hetzelfde. Bij het kiezen van de juiste maatregelen, is het daarom belangrijk om een schouw uit te voeren en te kijken naar het gebied en de soorten die daarin voorkomen. Het is aan te raden om veel deelnemers uit te nodigen voor de schouw om het uiterste uit de schouw te krijgen.

Vervolgstappen

Na afloop van het project zijn de vervolgstappen:

1. Subsidieaanvraag:

MNH kan de parken ondersteunen bij het aanvragen van de provinciale subsidie 'Natuur en biodiversiteit bij energieprojecten Noord-Holland'. Dit omvat het opstellen van de benodigde documenten, het indienen van de aanvraag en het begeleiden van het proces.

2. Uitvoering van maatregelen:

Na toekenning van de subsidie kan MNH de parken begeleiden bij de uitvoering van de maatregelen. Dit kan variëren van het organiseren van plantdagen met vrijwilligers tot het coördineren van specialistische werkzaamheden, zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers of het plaatsen van nestkasten.

3. Monitoring en evaluatie:

Om de effectiviteit van de maatregelen te waarborgen, kan MNH helpen bij het opzetten van een monitoringsplan om de voortgang te volgen.

4. Vervolgproject met nieuwe parken

Dit project heeft ook bij andere zonne- en windparken enthousiasme gewekt, zowel voor een schouw en advies, als over de subsidiemogelijkheid. Graag willen we het project een vervolg geven en het toepassen bij een aantal andere bestaande zon-windparken in Noord-Holland.

MNH staat klaar om de parken te ondersteunen bij elke stap, van subsidieaanvraag tot de uitvoering en monitoring. Door deze samenwerking kunnen we de transitie naar natuurinclusieve energieparks soepel en effectief helpen verlopen.

Geleerde lessen

Na afloop van het project zijn er een aantal geleerde lessen die meegenomen worden in toekomstige projecten:

- Het onderzoeken van actuele kosten van maatregelen is minder makkelijk dan verwacht. Als vroegtijdig een partij aanhaakt met deze kennis kan dit veel tijd schelen. Dit kan de MNH regelen, maar er kan natuurlijk ook zelf met een plaatselijke hovenier geschakeld worden.

- Tijdens een schouw is het verstandig om de groep op te delen in kleinere groepjes met een groepsleider. Na afloop wordt samengevat wat de bevindingen van alle groepjes zijn. Zo kan het meest uit de schouw gehaald worden.
- Om te controleren of maatregelen vergunningsplichtig zijn is het noodzakelijk om op tijd een jurist in te schakelen. Ook is het mogelijk contact op te nemen met de afdeling vergunningen van de gemeente.
- Na opsturen van de adviezen is het lastig geweest om met een aantal eigenaren opnieuw contact te leggen. Parkeigenaren meer betrekken tijdens het proces van het schrijven van de adviezen kan ervoor zorgen dat de parkeigenaren meer eigenaarschap over het project krijgen en daarmee zullen ze meer betrokken zijn bij het project.
- Om de maatregelen ecologisch te onderbouwen is het verstandig om een ecooloog te betrekken bij het project. Dit verhoogt de kwaliteit van maatregeladviezen, en dit is ook vereist bij subsidie-aanvragen hoger dan €10.000,-
- Afhankelijk van het park duurt een schouw een aantal uur. Het is dus goed om rekening met het klimaat te houden en de schouwdeelnemers hierover goed te informeren. Stevige schoenen, warme kleding of een regenjas kunnen belangrijk zijn.

4. Bijlages

De bijlages bevatten per onderzocht park:

- Een kaart met een overzicht van de plekken waar de maatregelen geplaatst zouden kunnen worden. Deze plekken zijn genummerd.
- Een tabel met de uitgeschreven maatregelen, met dezelfde nummering. Hierin is er voor de maatregelen ook een puntentelling bijgevoegd. Zie hierna voor de uitleg van de puntentelling.
- Een kostenoverzicht waarin een indicatie van de kosten per maatregel is opgesteld. Alle opgenomen maatregelen in het kostenoverzicht zijn subsidiabele kosten binnen de subsidieregeling. In het kostenoverzicht zijn de maatregelen gesorteerd op volgorde van subsidiabele kosten zoals vermeld in de tekst van de subsidieregeling.

Voor alle bijlages gelden volgende puntentellingspecificatie bij de toelichting van de maatregelen:

Inpasbaarheid puntentelling

1. Makkelijk toe te passen, geen vergunning nodig en komt weinig kijken bij onderhoud en het plaatsen van de maatregel
2. Redelijk makkelijk toe te passen, geen vergunning nodig en het plaatsen van de maatregel is eenvoudig, maar meer onderhoud nodig
3. Is complex, heeft misschien vergunningseisen, meer onderhoud nodig of er komt meer van pas bij de aanleg van de maatregel

Onderhoud puntentelling

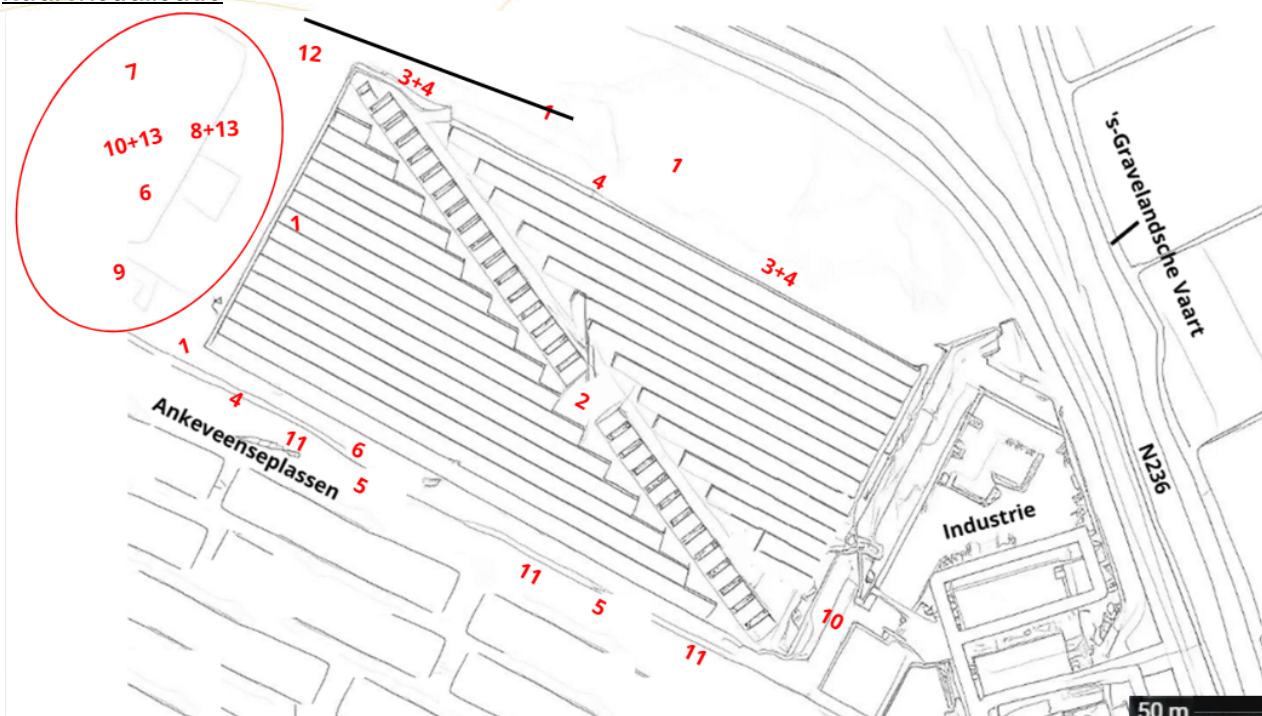
1. Geen tot weinig onderhoud vereist
2. Periodiek (minder dan 1x per jaar) onderhoud is nodig om de ecologische waarde te behouden
3. Regelmatig onderhoud (minimaal 1 of 2 keer per jaar) is verwacht na het toepassen van deze maatregelen

Ecologische impact puntentelling

1. Lage impact op de natuur
2. Redelijke impact op de natuur
3. Deze maatregel levert een hoge natuurwaarde op

Bijlage 1 Zonnepark Wijdemeren – De Boomgaard

Kaartvisualisatie

*Elk cijfer is een maatregel die in de tabel hieronder worden toegelicht

Subsidiabele Maatregelen

	Maatregel	Inpasbaarheid (1–3)	Onderhoud (1–3)	Ecologische meerwaarde (1–3)	Toelichting
1	Nestkasten plaatsen	1	1	2	Makkelijk toepasbaar; weinig onderhoud; belangrijk voor vogels
2	Inzaaien zaaimengsel onder zonnepanelen	1	2	3	Past goed op schaduwrijke plekken; gericht maaibeheer; ondersteunt specifieke schaduwsoorten
3	Takkenrillen plaatsen	1	1	3	Makkelijk te plaatsen; weinig onderhoud; biedt schuil- en overwinteringsplekken

4	Faunapassages (hekwerk) plaatsen	1	1	2	Makkelijk toepasbaar; heeft weinig onderhoud en ontwikkeld toegang voor fauna tot zonnepark
5	Faunabrug aanleggen	1	1	2	Makkelijk toepasbaar; heeft weinig onderhoud en ontwikkeld toegang voor fauna tot zonnepark
6	Exoten- bestrijding	3	1	3	Is arbeidsintensief, wordt eenmalig gedaan en biedt ruimte voor lokale flora
7	Reliëf aanleggen	2	1	3	Complexe aanleg; minimaal beheer; versterkt ecosysteem
8	Zandbank plaatsen	2	2	3	Complexe aanleg; periodiek beheer; versterkt ecosysteem
9	Bomen ringen	1	1	3	Makkelijk te plaatsen; weinig onderhoud; biedt schuil- en overwinteringsplekken
10	Boschages aanleggen	1	2	3	Makkelijk aan te planten; bewatering nodig in de eerste jaren en snoeionderhoud; ontwikkelt leefgebied voor vogels, fauna en insecten
11	Broeihopen plaatsen	1	2	2	Makkelijk aan te leggen; jaarlijks onderhoud; essentieel ringslangen overwinteringsplek
12	Oeverzwaluw-wand	2	2	2	Redelijk complex in uitvoering; jaarlijks onderhoud; belangrijk voor oeverzwaluwen
13	Hekwerk tegen begrazing	1	2	3	Essentieel voor de eerste groei-jaren van bomen, kan na 5 jaar verwijderd worden, hoge impact op levensverwachting van zaailingen
14	Beheerplan maken	1	1	2	Eenvoudig op te stellen; weinig onderhoud; ondersteunt structureel natuurbeheer

15	Monitoringsplan maken	2	2	2	Goed uitvoerbaar; doorlopend beheer; levert indirecte natuurwinst
----	-----------------------	---	---	---	---

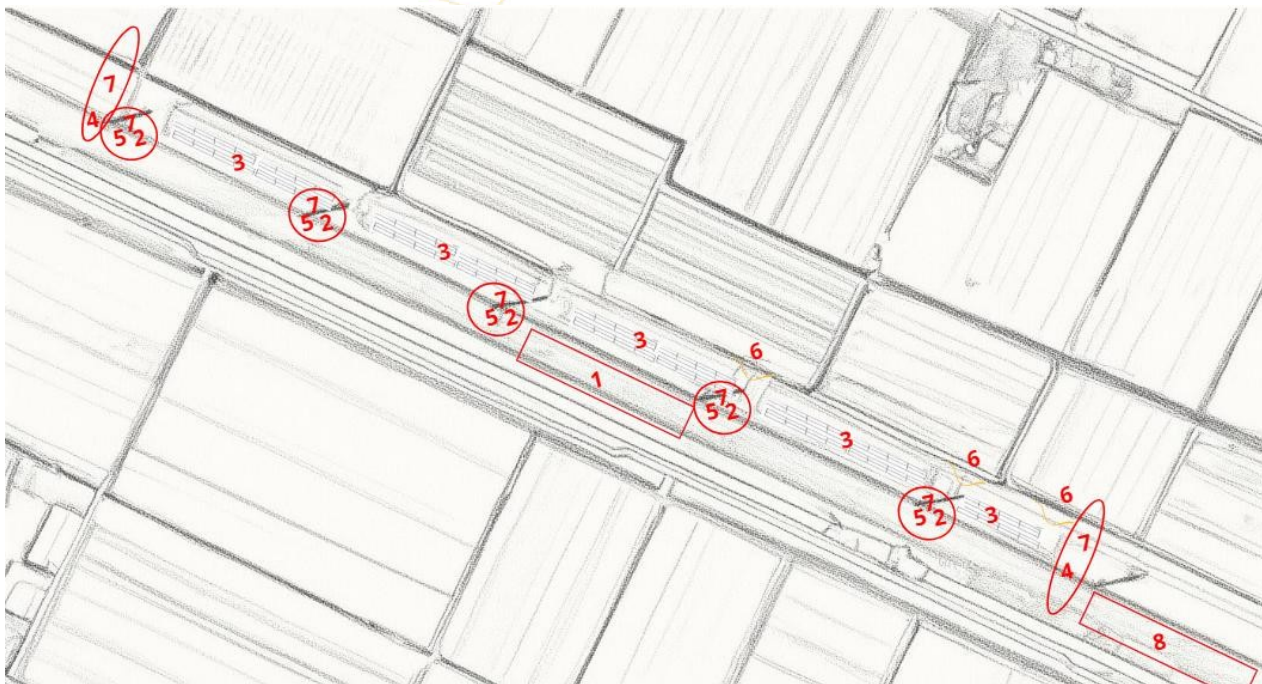
Kostenoverzicht

	Maatregel	Kostenindicatie	Unit	Hoeveel	Totaal	Opmerking
h.	Voorzieningen voor het ontwikkelen of versterken van habitats en migratieroutes, voorzieningen voor dieren en insecten".					
1	Nestkasten (algemeen)	€ 50,00	Per stuk	10	€ 500,00	Kosten variëren per nestkast
5	Faunabrug	€ 500,00	Per stuk	2	€ 1.000,00	
11	Broeihoop	€ 500,00	Per hoop	3	€ 1.500,00	
12	Oeverwaluwand	€ 5.000,00	Per stuk	1	€ 5.000,00	
13	Hekwerk tegen begrazing	€ 50,00	Per meter	100	€ 5.000,00	
	Subtotaal				€ 13.000,00	
a.	Maatregelen voor herstel of aanleg van natuurlijke landschapselementen					
7	Reliëf	€ 100,00	Per kubieke meter	100	€ 10.000,00	
8	Zandbank	€ 80,00	Per kubieke meter	100	€ 8.000,00	
	Subtotaal				€ 18.000,00	
c.	Aanplanten van Vegetatie					
2	Zaaimengsel onder zonnepanelen	€ 3.500,00	Per hectare	1	€ 3.500,00	Kosten variëren per soort
10	Boschages	€ 30,00	Per stuk	50	€ 1.500,00	
	Subtotaal				€ 5.000,00	
k.	Bouw van opstallen die direct met het beheer te maken hebben					

3	Takkenril	€ 400,00	Per stuk	3	€ 800,00	Aanlegkosten
9	Bomen ringen	€ 400,00	Per hoop	1	€ 200,00	Aanlegkosten
	Subtotaal				€ 1.000,00	
o. Opstellen van een beheerplan of monitoringsplan						
14	Beheerplan	€ 10.000,00	Per stuk	1	€ 10.000,00	Opstellen
15	Monitoringsplan	€ 2.500,00	Per stuk	1	€ 2.500,00	Opstellen
	Subtotaal				€ 12.500,00	
i. Hekwerken met faunadoorgangen of het aanbrengen van faunadoorgangen in hekwerken						
4	Faunapassages (hekwerk) plaatsen	€ 300,00	Per stuk	2	€ 600,00	
	Subtotaal				€ 600,00	
m. Maatregelen om invasieve exoten te verwijderen						
6	Exoten bestrijden	€ 10.000,00	Per hectare	2	€ 20.000,00	Soortafhankelijk, kosten kunnen hoog oplopen
	Subtotaal				€ 20.000,00	
	Totaal (max.)				€ 70.100,00	

Bijlage 2 Zonne- en windpark Burgervlotbrug

Kaartvisualisatie

**Elk cijfer is een maatregel die in de tabel hieronder worden toegelicht*

Subsidiabele Maatregelen

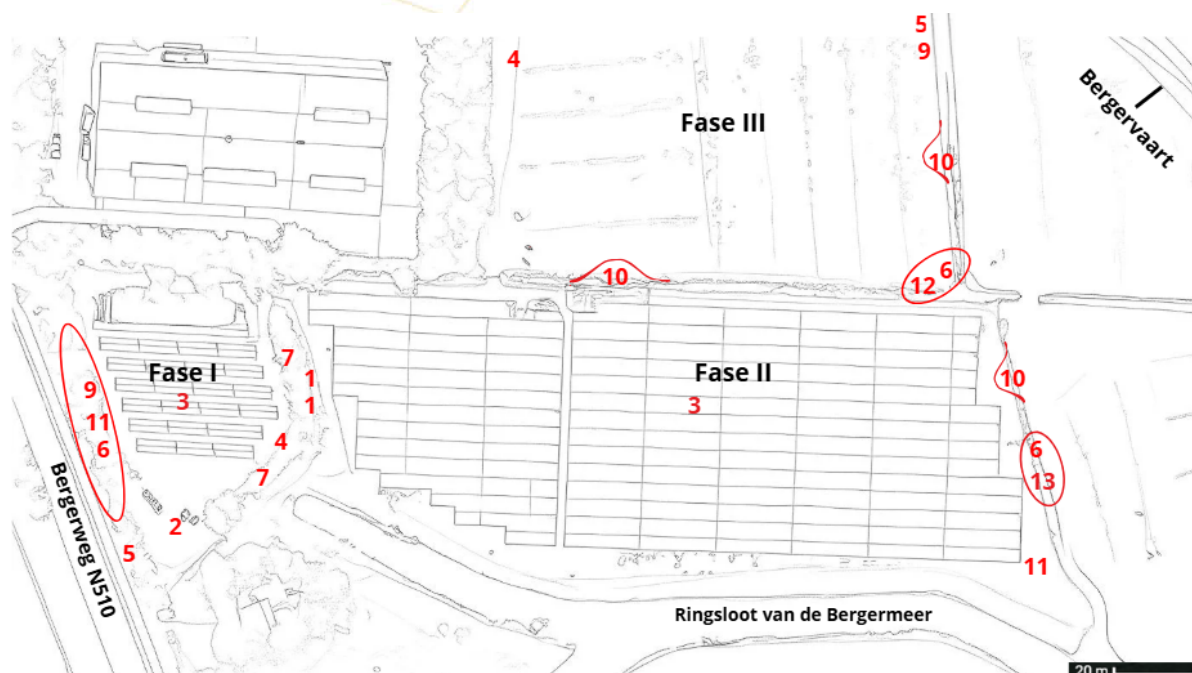
	Maatregel	Inpasbaarheid (1-3)	Onderhoud (1-3)	Ecologische meerwaarde (1-3)	Toelichting
1	Groenstrook verlengen en verbreden	2	2	2	Redelijk eenvoudig uit te voeren; periodiek beheer nodig; verbetert leefgebied en verbindingen
2	Zaaimengsel inheemse flora	1	2	3	Eenvoudig toe te passen; maaibeheer nodig; grote positieve impact op insecten en fauna
3	Zaaimengsel onder zonnepanelen	1	2	3	Past goed op schaduwrijke plekken; gericht maaibeheer; ondersteunt specifieke schaduwsoorten
4	Takkenrillen	1	1	3	Makkelijk te plaatsen; weinig onderhoud; biedt schuil- en overwinteringsplekken
5	Zandbank aanleggen	1	2	3	Makkelijk te plaatsen; periodiek beheer; versterkt bodemfauna en insectenpopulaties
6	Natuurvriendelijke oever (oostkant energiepark)	3	2	3	Complex door vergunning en afhankelijk van Waterschap; onderhoud voor oeverstructuur; sterke bijdrage aan aquatische fauna

Kostenoverzicht

	Maatregel	Indicatie kosten	Unit	Aantal	Totaal	Toelichting
c.	Aanplanten van Vegetatie					
1	Groenstrook verlengen	€ 7,00	Per meter	400	€ 2.800,00	Aan westkant van energiepark
2	Zaaimengsel inheemse flora	€ 3.466,40	Per hectare	2,5	€ 8.666,00	Onder panelen
3	Zaaimengsel onder zonnepanelen	€ 3.466,40	Per hectare	0,5	€ 1.733,20	Rondom windmolens
7	Natuurlijk hekwerk	€ 12,00	Per meter	220	€ 2.640,00	Bij windmolens (40 m x 4 molens) en bij de hekken (50x2).
8	Doortrekken groenstrook	€ 7,00	Per meter	750	€ 5.250,00	Ongeveer 750 m, buiten het park om het struweel door te trekken
	Subtotaal				€ 21.089,20	
k.	Bouw van opstallen die direct met het beheer te maken hebben					
4	Takkenrillen	€ 400	Per stuk	2	€ 800,00	Aanleggen van de takkenril. Snoeihout is gratis vanuit het park.
	Subtotaal				€ 800,00	
a.	Maatregelen voor herstel of aanleg van natuurlijke landschapselementen					
5	Zandbank	€ 56,00	Per kilo	4	€ 224,00	Zaaidichtheid is kg/ha
6	Natuurvriendelijke oever	€ 51,80	Per meter	120	€ 6.216,00	Prijs is alleen afgraven, afvoeren niet nodig.
	Subtotaal				€ 6.440,00	
o.	Opstellen van een beheerplan of monitoringsplan					
9	Beheerplan	€ 10.000,00	Per stuk	1	€ 10.000,00	Opstellen van beheerplan
10	Monitoringsplan	€ 2.500,00	Per jaar	1	€ 2.500,00	Opstellen van monitoringsplan
	Subtotaal				€ 12.500,00	
	Totaal (max.)				€ 40.829,20	

Bijlage 3 Zonnepark Bergen Energie

Kaartvisualisatie

*Elk cijfer is een maatregel die in de tabel hieronder worden toegelicht

Subsidiabele Maatregelen

	Maatregel	Inpasbaarheid (1-3)	Onderhoud (1-3)	Ecologische meerwaarde (1-3)	Toelichting
1	Nestkasten plaatsen	1	1	2	Makkelijk toepasbaar; weinig onderhoud; belangrijk voor vogels
2	Takkenhoop plaatsen	1	1	3	Makkelijk toepasbaar; geen onderhoud; essentieel voor insecten
3	Inzaaien zaaimengsel onder zonnepanelen	1	2	3	Past goed op schaduwrijke plekken; gericht maaibeheer; ondersteunt specifieke schaduwsoorten
4	Mestcontainer plaatsen	2	1	3	Zorgvuldigheid bij kiezen van juiste locatie, weinig onderhoud, grote impact op biodiversiteit
5	Takkenrillen plaatsen	1	1	3	Makkelijk te plaatsen; weinig onderhoud; biedt schuil- en overwinteringsplekken
6	Dijk bouwen	2	1	2	Redelijk makkelijk toepasbaar; weinig onderhoud; hoge natuurwaarde
7	Exoten- bestrijding	1	1	3	Makkelijk uit te voeren, wordt eenmalig gedaan en biedt ruimte voor lokale flora
8	Afgraven van voedselrijke bovenlaag	1	2	3	Makkelijk te ondernemen; veel onderhoud nodig de eerste jaren; ontwikkelt leefgebied voor vogels, fauna en insecten
9	Biodiverse haag planten	2	2	2	Redelijk eenvoudig uit te voeren; periodiek beheer nodig; verbetert leefgebied en verbindingen
10	Natuur- vriendelijke oever ontwikkelen	3	2	3	Complex door waterveiligheid en vergunning; onderhoud voor oeverstructuur; sterke bijdrage aan aquatische fauna
11	Hekwerk tegen begrazing	1	2	3	Essentieel voor de eerste groeijaren van bomen, kan na 5 jaar verwijderd worden,

					hoge impact op levensverwachting van zaailingen
12	IJsvogelwand plaatsen	2	2	2	Redelijk complex in uitvoering; jaarlijks onderhoud; belangrijk voor oeverwaluwen
13	Oeverwaluw-wand plaatsen	2	2	2	Redelijk complex in uitvoering; jaarlijks onderhoud; belangrijk voor oeverwaluwen
13	Beheerplan opstellen	1	1	2	Eenvoudig op te stellen; weinig onderhoud; ondersteunt structureel natuurbeheer
14	Monitorings-plan opstellen	2	2	2	Goed uitvoerbaar; doorlopend beheer; levert indirecte natuurwinst

Kostenoverzicht

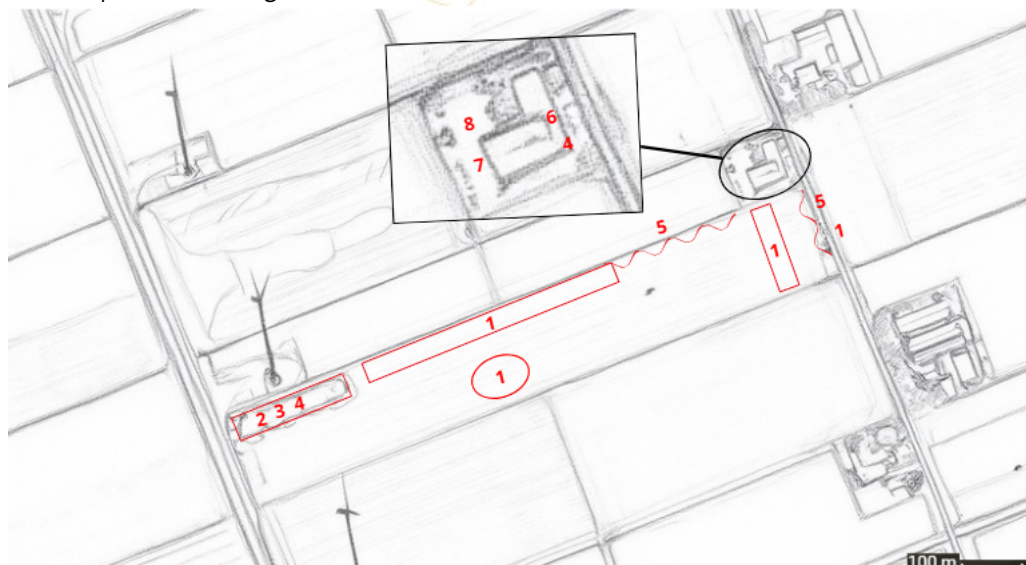
	Maatregel	Indicatie kosten	Unit	Aantal	Totaal	Toelichting
a.	Maatregelen voor herstel of aanleg van natuurlijke landschapselementen					
6	Dijk	€ 75,00		40	€ 3.000,00	Het overtollige zand kan hergebruikt worden, voor b.v. het Dijk. Daarom kunnen kosten afwijken
10	Natuurvriendelijke oever	€ 75,00	Per meter	50	€ 3.700,00	
	Subtotaal				€ 6.700,00	
c.	Aanplanten van Vegetatie					
3	Zaaimengsel onder zonnepanelen	€ 3.500,00	Per hectare	3	€ 10.500,00	Zowel fase I, II en III
9	Biodiverse haag planten	€ 15,00	Per meter	100	€ 1.500,00	
	Subtotaal				€ 12.000,00	
d.	Grondverzet en eventuele afvoer van grond;					
8	Afgraven van de voedselrijke bovenlaag	€ 35,00	Per kubieke meter	120	€ 4.200,00	Fase III Oostkant
	Subtotaal				€ 4.200,00	
h.	Voorzieningen voor het ontwikkelen of versterken van habitats en migratieroutes, voorzieningen voor dieren en insecten".					
1	Nestkasten	€ 50,00	Per stuk	20	€ 1.000,00	Kosten afhankelijk van soort
2	Takkenhoop	€ 1.000,00		2	€ 1.000,00	
5	Takkenrillen	€ 400,00		2	€ 1.000,00	
12	IJsvogelwand	€ 500,00		1	€ 1.000,00	
13	Oeverwaluwand	€ 800,00	Per meter	2	€ 1.600,00	
	Subtotaal				€ 5.600,00	
i.	Hekwerken met faunadoorgangen of het aanbrengen van faunadoorgangen in hekwerken					
11	Hekwerk tegen begrazing	€ 1.000,00	Hele hek	1	€ 1.000,00	
	Subtotaal				€ 1.000,00	
k.	Bouw van opstallen die direct met het beheer te maken hebben					
4	Mestcontainer	€ 6.000,00		2	€ 12.000,00	
	Subtotaal				€ 12.000,00	
f.	Verwijderen van opstallen, begroeiing of beplanting;					
7	Exotenbestrijding	€ 30,00	Per vierkante meter	300	€ 9.000,00	Kosten zijn soortafhankelijk

						en kunnen snel oplopen
	Subtotaal				€ 9.000,00	
o.	Opstellen van een beheerplan of monitoringsplan					
14	Ecologisch beheerplan	€ 10.000,00	Per stuk	1	€ 10.000,00	
15	Monitoringsplan	€ 3.500,00	Per jaar	1	€ 3.500,00	
	Subtotaal				€ 13.500,00	
Totaal					€ 64.000,00	

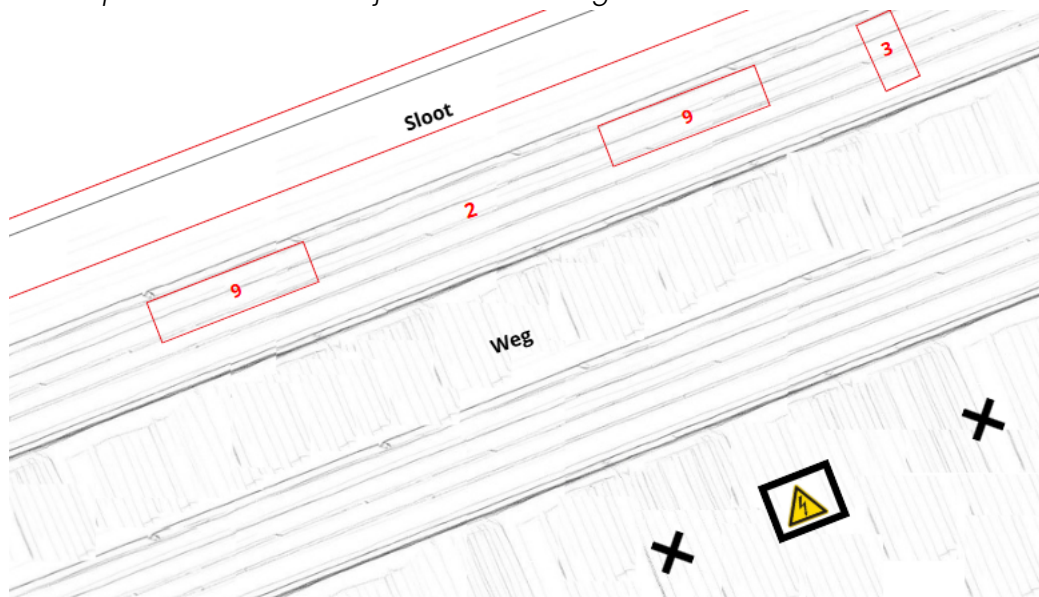
Bijlage 4 Windpark Prinses Ariane

Kaartvisualisatie

Ontwerp 1 – Ulkeweg

Ontwerp 2 – Groenstrook bij Nieuwsluizerweg

Subsidiabele Maatregelen

	Maatregel	Inpasbaarheid (1-3)	Onderhoud (1-3)	Ecologische meerwaarde (1-3)	Toelichting
1	Biodiverse hagen aanplanten	2	2	3	Redelijk eenvoudig uit te voeren; periodiek beheer nodig; verbetert leefgebied en verbindingen
2	Zaaimengsel inheemse flora	1	2	3	Eenvoudig toe te passen; maaibeheer nodig; grote positieve impact op insecten en fauna
3	Takkenrillen	1	1	3	Makkelijk te plaatsen; weinig onderhoud; biedt schuil- en overwinteringsplekken
4	Zandbank	1	2	3	Makkelijk te plaatsen; periodiek beheer; versterkt bodemfauna en insectenpopulaties
5	Natuurvriendelijke oever	3	2	3	Complex door waterveiligheid en vergunning; onderhoud voor oeverstructuur; sterke bijdrage aquatische fauna
6	Nestkasten	1	1	2	Makkelijk toepasbaar; weinig onderhoud; belangrijk voor vogels
7	Voedselbos aanleggen	1	2	3	Makkelijk te platen; bewatering nodig in de eerste jaren en snoeionderhoud; ontwikkeld leefgebied voor vogels, kleine dieren en insecten
8	Poel uitgraven	2	2	3	Redelijk makkelijk te plaatsen; heeft relatief weinig onderhoud nodig; heeft een sterke impact op de biodiversiteit
9	Reliëf aanleggen	2	2	3	Complexe aanleg; periodiek beheer; versterkt vogel en insectenpopulaties

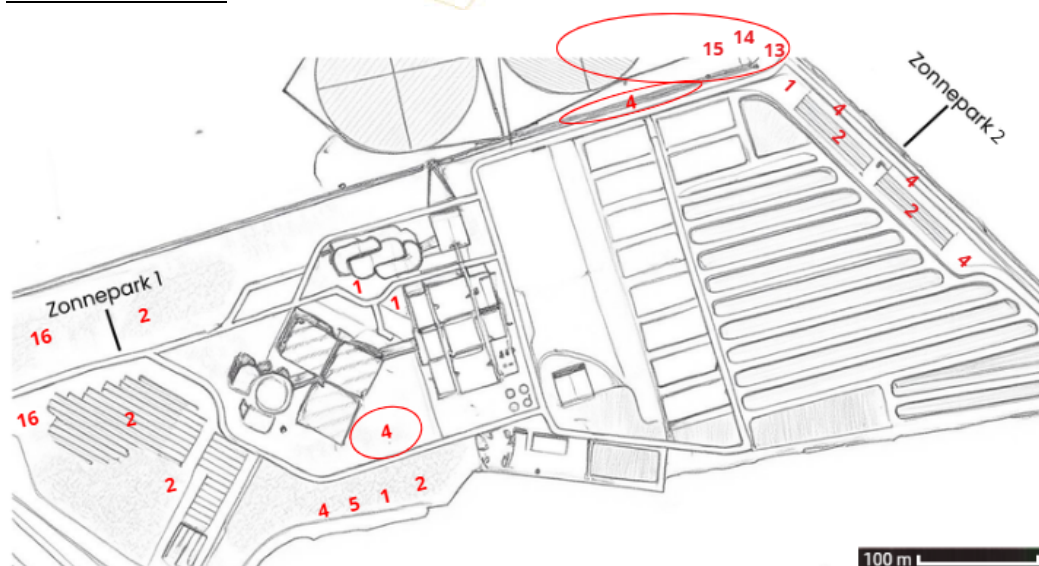
10	Beheerplan	1	1	2	Eenvoudig op te stellen; weinig onderhoud; ondersteunt structureel natuurbeheer
11	Monitoringsplan	2	2	2	Goed uitvoerbaar; doorlopend beheer; levert indirecte natuurwinst

Kostenoverzicht

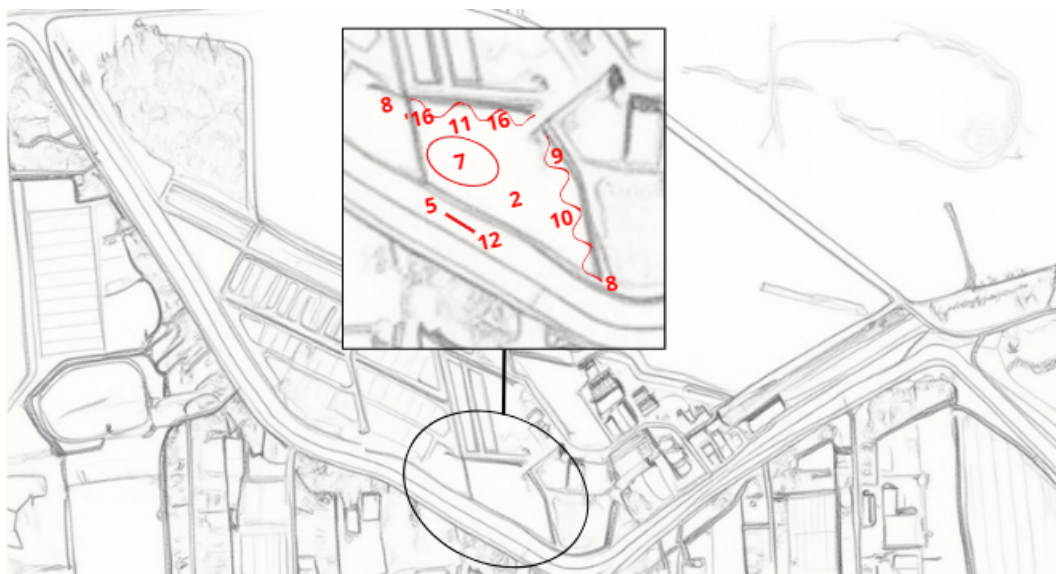
	Maatregel	Indicatie kosten	Unit	Aantal	Totaal	Toelichting
c.	Aanplanten van Vegetatie					
1	Biodiverse haag	€ 10,00	Per meter	800	€ 8.000,00	
2	Inheemse flora	€ 2.500,00	Per hectare	2	€ 5.000,00	
8	Voedselbos	€ 15.000,00	Per hectare	0,5	€ 7.500,00	
	Subtotaal				€ 20.500,00	
k.	Bouw van opstallen die direct met het beheer te maken hebben					
4	Takkenril	€ 400,00	Per stuk	5	€ 2.000,00	
5	Zandbank	€ 50,00	Per kubieke meter	10	€ 500,00	
	Subtotaal				€ 2.500,00	
a.	Maatregelen voor herstel of aanleg van natuurlijke landschapselementen					
9	Poel	€ 3.000,00	Per stuk	1	€ 3.000,00	Afvoer van grond niet mee in kostprijs
6	Natuurvriendelijke oever	€ 25,00	Per meter	500	€ 12.500,00	
	Subtotaal				€ 15.500,00	
h.	voorzieningen voor het ontwikkelen of versterken van habitats en migratieroutes, voorzieningen voor dieren en insecten".					
1	Nestkasten (algemeen)	€ 50,00	Per stuk	30	€ 1.500,00	
	Subtotaal				€ 1.500,00	
o.	opstellen van een beheerplan of monitoringsplan					
10	Beheerplan	€ 10.000,00	Per stuk	1	€ 10.000,00	
11	Monitoringsplan	€ 5.000,00	Per jaar	1	€ 5.000,00	
	Subtotaal				€ 15.000,00	
	Totaal				€ 55.000,00	

Bijlage 5 Zonnepark PWN Andijk

Kaartvisualisatie

Bufferzone

Subsidiabele Maatregelen

	Maatregel	Inpasbaarheid (1-3)	Onderhoud (1-3)	Ecologische meerwaarde (1-3)	Toelichting
1	Nestkasten plaatsen	1	1	2	Makkelijk toepasbaar; weinig onderhoud; belangrijk voor vogels
2	Zaaimengsel inzaaien	1	2	3	Past goed op schaduwrijke plekken; gericht maaibeheer; ondersteunt specifieke schaduwsoorten
3	Granen zaaimengsel inzaaien	1	1	3	Makkelijk in te zaaien, heeft hetzelfde onderhoud en sterke impact op biodiversiteit
4	Struiken en bomen planten	1	2	3	Makkelijk te planten; bewatering nodig in de eerste jaren en snoeionderhoud; ontwikkeld leefgebied voor vogels, kleine dieren en insecten
5	Takkenrillen plaatsen	1	1	3	Makkelijk te plaatsen; Vergt weinig onderhoud; goed voor insecten, vogels en kleinere dieren
6	Bomen ringen	1	1	3	Makkelijk te plaatsen; weinig onderhoud; biedt schuil- en overwinteringsplekken
7	Poel uitgraven	2	2	3	Redelijk makkelijk te plaatsen; heeft relatief weinig onderhoud nodig; heeft een sterke impact op de biodiversiteit

8	Natuurvriendelijke oever ontwikkelen	3	2	3	Complex door waterveiligheid en vergunning; onderhoud voor oeverstructuur; sterke bijdrage aan aquatische fauna
9	IJsvogelwand	2	2	2	Redelijk complex in uitvoering; jaarlijks onderhoud; belangrijk voor ijsvogels
10	Oeverwaluwand	2	2	2	Redelijk complex in uitvoering; jaarlijks onderhoud; belangrijk voor oeverwaluwen
11	Zandbank	3	2	3	Complexe aanleg; periodiek beheer; versterkt bodemfauna en insectenpopulaties
12	Faunapassage	1	1	3	Makkelijk toe te passen; heeft weinig onderhoud; verbetert leefomgeving voor fauna
13	Vissenhotel maken	1	1	3	Makkelijk toe te passen; heeft weinig onderhoud; verbetert leefomgeving voor vissen en ander onderwater flora en fauna
14	Visdieven eiland plaatsen	1	1	3	Makkelijk toe te passen; heeft weinig onderhoud; verbetert leefomgeving voor visdieven en andere vogels
15	Mosselbank maken	1	1	3	Makkelijk toe te passen; heeft weinig onderhoud; verbetert leefomgeving

					voor mosselen en kleine vissen
16	Insectenhotel plaatsen	1	1	2	Makkelijk toe te passen; heeft weinig onderhoud; verbetert leefomgeving voor insecten
17	Beheerplan opstellen	1	1	2	Eenvoudig op te stellen; weinig onderhoud; ondersteunt structureel natuurbeheer
18	Monitoringsplan opstellen	2	2	2	Goed uitvoerbaar; doorlopend beheer; levert indirecte natuurwinst

Kostenoverzicht

	Maatregel	Indicatie kosten	Unit	Aantal	Totaal	Toelichting
c.	Aanplanten van Vegetatie					
2	Zaaimengsel	€ 2.000,00	Per ha	1	€ 2.000,00	Prijs afhankelijk van soorten
4	Granen zaaimengsel	€ 2.400,00	Per ha	0,3	€ 700,00	Prijs afhankelijk van soorten
5	Struiken/bomen	€ 20,00	Per m ²	100	€ 2.000,00	Prijs afhankelijk van soorten
6	Bomen ringen	€ 75,00	Per stuk	4	€ 300,00	
	Subtotaal				€ 5.150,00	
k.	Bouw van opstallen die direct met het beheer te maken hebben					
5	Takkenrillen	€ 400	Per takkenril	2	€ 800,00	
	Subtotaal		Per kilo		€ 800,00	
a.	Maatregelen voor herstel of aanleg van natuurlijke landschapselementen					
5	Zandbank	€ 80,00	Per kilo	10	€ 800,00	Zaadichtheid is kg/ha
7	Poel	€ 4.000,00	Per stuk	1	€ 4.000,00	Kosten voor aanleg
8	Natuurvriendelijke oever	€ 30,00	Per meter	200	€ 6.000,00	Prijs is alleen afgraven, afvoeren niet nodig.
	Subtotaal				€ 10.800,00	
h.	Voorzieningen voor het ontwikkelen of versterken van habitats en migratieroutes, voorzieningen voor dieren en insecten".					
1	Nestkasten	€ 50,00	Per stuk	40	€ 2.000,00	Prijs varieert per soort
8	Ring bomen	€ 75,00	Per stuk	4	€ 300,00	
9	IJsvogelwand	€ 300,00	Per stuk	1	€ 500,00	
10	Oeverzwaluw wand	€ 800,00	Per meter	1	€ 800,00	
12	Faunapassage	€ 150,00	Per stuk	2	€ 300,00	
13	Vissenhotel	€ 14.000,00	Per meter	2	€ 15.000,00	
14	Visdieven eiland	€ 9.000,00	Per stuk	1	€ 9.000,00	
15	Mosselbank	€ 1.000,00	Per m ²	4	€ 4.000,00	
16	Insectenhotel	€ 3.000,00	Per stuk	1	€ 3.000,00	
	Subtotaal				€ 39.900,00	
o.	Opstellen van een beheerplan of monitoringsplan					
17	Beheerplan	€ 10.000,00	Per stuk	1	€ 10.000,00	
18	Monitoringsplan	€ 2.500,00	Per jaar	1	€ 2.500,00	
	Subtotaal				€ 12.500,00	
Totaal					€ 68.000,00	

Bijlage 6 Checklist subsidieaanvraag

Praktische checklist

Alles voor de aanvraag [vindt u hier](#). Hieronder een aantal punten waar rekening mee gehouden moet worden.

- U kunt de aanvraag alleen doen als **organisatie**, niet als persoon. Hiervoor heeft u e-herkenning nodig.
- Bij aanvragen vanaf € 10.000,- is een ecologische onderbouwing nodig van een ecologisch expert en moet de CV van deze expert bijgevoegd worden.
- Digitaal inleveren?
 - Vraag e-Herkenning aan (zolang dat nog niet gedaan is)
 - Dienst: Subsidieportaal van de provincie Noord-Holland
- Per post?
 - 'Subsidie aanvragen per post' (voorzien van alle bijlagen) invullen, uitprinten en opsturen.
 - Kan afgeleverd worden bij de balie van Houtplein 33 te Haarlem.
- Binnen 13 weken ontvangt u de beslissing op subsidieaanvraag.

Checklist aanvraag [bijlagen](#), zonder deze bijlagen is de aanvraag niet compleet:

- **Kasritme**
- **Begroting**, inclusief **financieringsplan**
- **Planning** van de werkzaamheden
- **Deminimis-verklaring**
- Bij aanvragen vanaf € 10.000,- :
 - **Ecologische onderbouwing**, geschreven door een ecologisch deskundige
 - voeg de expertise en/of CV toe van de ecologisch deskundige
- **Machtigingsverklaring** (als de aanvraag wordt ingediend door een gemachtigde)
- **Foto's** van de situatie ter plaatse voordat de te subsidiëren activiteit plaatsvindt;
- Afspraken met de grondeigenaar over de **instandhouding** van de natuurmaatregelen;
- Bankafschrift (als niet eerder, of langer dan twee jaar geleden, subsidie van de provincie Noord-Holland heeft ontvangen)

Financiële randvoorwaarden

100% van de noodzakelijke kosten tot maximaal € 80.000,- en minimaal € 5.000,-. Een voorschot van 80% kan worden aangevraagd zodra er meer dan € 10.000,- wordt aangevraagd.

Voor de volgende activiteiten geldt een afwijkend maximumbedrag:

- kosten voor het implementeren van grondverbeterende maatregelen: 100% van de kosten tot maximaal € 25.000,-
- kosten voor het verwijderen van invasieve exoten: 100% van de kosten tot maximaal € 25.000,-
- engineeringskosten: 100% van de kosten tot maximaal € 10.000,-
- Vaststelling van de subsidie moet worden ingediend binnen 13 weken **na** voltooiing van de activiteit

Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

Kleine Tocht 4A
1507 CB Zaandam

Jaap Hermans
j.hermans@mnh.nl